

Alois Volkman podzimní

Básnickou sbírku Stáčení podzimu (vydávají Blok a Blahoslav) dokončil Alois Volkman (1937) už v osmdesátých letech. Racionálním, analytickým básnickým rukopisem, křesťanským etickým postojem i formou, která se silně přibližuje aforismu, si Volkman už od prvotiny Malá vizita z roku 1976 získal početné a vděčné čtenáře především mezi lidmi, kteří poezii nečetli. A s určitými rozpaky byl přijat "za básníka" i literárními znalci. O spěchu za novými formami i o svém údivu při četbě hovoří v dopise, který je otištěn na konci Volkmanovy knížky, i Jaroslav Seifert.

Stáčení podzimu je pokračováním v této tvorbě kratičkých, často jen jednovětných básní, naplněných vtipnými postřehy a jazykovými asociacemi. Ústředním tématem sbírky je oproti tomu pocit podzimu života a teskná nálada včetně motivu hřbitovních - vzhledem k tvůrcově věku snad poněkud předčasných.

Kromě krajinných motivů z Volkmanovy rodné Hané mohou být pro čtenáře překvapením dvě delší skladby, věnované životu básníkových prarodičů. Jsou - právě tak jako rýmy v jiných verších - svědectvím snahy o překročení hranic dosavadní poetiky. Nemyslím si však, že by Alois Volkman měl usilovat o to, aby se jeho verše více podobaly tradičnější (a konvenčnější) poezii, než jakou dosud psal a jakou dovede. Tyto básně jsou v některých pasážích prostě jen publicistikou rozřezanou do krátkých řádků ("Pro nové majitelky singrovek / vedlas hodiny vyšívání / pořádané podnikavě / touto známou firmou") Naplňuje je však hluboký cit, který je dokáže unést.

Skutečným nebezpečím pro Volkmanovu tvorbu, jež se ve Stáčení podzimu projevuje, je však podle mého názoru jakési zpovrchnění - nejen třeba v užití biblických motivů, ale i v metaforice. Hranice mezi obrazem básnickým a řekněme - publicistickým je citlivá. Vidí-li autor větvičky modřínu jako ostnaté dráty, je to jako přírodní obraz obdivuhodné: skutečně takto vypadají a nevšimli jsme si toho. Přirovná-li však keře rybízu ke kuličkovým ložiskům jde o příklad obrazné povrchnosti. Řekne-li, že vlaštovky se na podzim svolávají po telefonních drátech, není to skoro nic nového. Ale dodá-li, že obloha je pro vlaštovky "stěhovací vůz", vidí sice nově, ale ne pravdivě...

Skutečně silný je Alois Volkman všude tam, kde ostrým, hlubokým vpichem proniká do hloubky věcí lidských. Snaží-li se kromě toho ještě o cosi jiného, podle mého soudu spíše ztrácí, než získává.

František Schildberger